

CDA Friesland wil de menselijke maat terug in de maatschappij

Provinciaal bestuur komt met nota over 'Rijnlands model' in aanloop naar lokale verkiezingen

MAAIKE VAN HOUTEN

Friesland ligt het verst af van het Duitse Rijnland, maar het Friese CDA heeft een complete nota gemaakt over het zogenoemde Rijnlandse model, het denken in termen van overlegdemocratie en menselijke maat, als tegenhanger van het op winst gerichte Angelsaksische model. "Rijnlands denken en doen is CDA-denken en doen", zegt provinciaal voorzitter Douwe Tamminga. De Friese CDA'ers gaan deze maatschappij-opvattingen in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen, vertalen in praktische politiek.

Wat moeten Friezen met het Rijnlandse kapitalisme met het menselijk gezicht, wat is er Fries aan? "Van onze leden horen we zorgen over een samenleving die vastloopt. Onderwijs en gezondheid worden vaak genoemd. Er is een roep om de menselijke maat, om afschaffen van protocollen, vertrouwen in vakmanschap, verbinding", zegt Tamminga. "Wij willen discussie in de provincie, mensen zijn lid van een politieke partij voor het maatschappelijk debat. Friezen willen dingen benoemen en bespreken, ze houden van discussie en debat. Dat is het Friese element."

Het provinciaal bestuur zette een werkgroep aan het werk, die moest onderzoeken in hoeverre de Rijnlandse maatschappij-ordening het CDA behulpzaam zou kunnen zijn. Uit de lucht gegrepen was die keus niet. Het Strategisch Beraad van oud-minister Aart Jan de Geus, dat een inhoudelijke koers uitzette voor het CDA, schreef ook al dat het CDA een partij is 'die gelooft in de vitaliteit van de samenleving volgens het Rijnlands model'. Partijvoorzitter Ruth Peetoom is op de hoogte van de ontwikkelingen in Friesland, de nota wordt aangeboden aan het partijbestuur,

waarin alle provinciale voorzitters zitten.

Naast de overheid en de markt, zetten de Friese CDA'ers hun kaarten nadrukkelijk op maatschappelijke organisaties en burgers. Ambtenaren moeten loslaten, en inwoners vertrouwen geven. Burgers moeten van hen op vrijwillige basis een grote rol spelen in zorginstellingen, op scholen en bij volkshuisvesting. In bedrijven is investeren in menselijk kapitaal het credo, en er staan mensen aan het roer die een luisterend oor hebben 'voor alle belanghebbenden'.

In de politiek van alledag zal het CDA met dit soort noties het meeste aansluiting vinden bij de PvdA, vermoedt de Friese voorzitter. "Christen-democraten en sociaal-democraten vinden elkaar met dit gedachtengoed misschien eerder dan liberalen", zegt Tamminga. "Onze samenleving is helemaal doorspekt met individualisme, met liberaal marktdenken. De markt loopt vast, en dat biedt een opening naar meer vertrouwen op mensen, op vakmanschap."

Onder het kopje 'tekenen van hoop' noemt de Friese werkgroep een aantal voorbeelden van de omslag in denken die zich al voltrekt in de samenleving. De gemeente Molenwaard bouwt na fusie geen nieuw gemeentehuis, Den Haag houdt subsidie in als bestuurders er te veel verdienen, in de thuiszorg is er Buurtzorg met personeel dat zelfstandig werkt, burgers richten cooperaties op voor windenergie of weidevogels. Opvallend is dat alle voorbeelden zijn gehaald van buiten de Friese provinciegrenzen - afgezien van de 'shared space verkeerspleinen' in onder meer Drachten, waaronder verkeersborden-vrije- ruimtes worden bedoeld.

"Het is eerder de kracht dan de zwakte dat de voorbeelden niet in de provinciale context zijn geplaatst", vindt Tamminga. "Het is

breed neergezet, door breed georiënteerde mensen, en bedoeld voor een breed publiek."

Het Rijnlandse model in de lokale politiek

Het Friese rapport 'Rijnlands denken en doen' heeft een aantal suggesties wat lokale CDA-afdelingen ervan kunnen opnemen in hun verkiezingsprogramma:

sobere salarissen in door de gemeente gesubsidieerde instellingen, de directie mag niet meer verdienen dan een wethouder

wijken krijgen hun eigen budget, burgers bepalen waar het aan wordt besteed

de gemeente stimuleert de inzet van vrijwillige burgerwachten, om onraad in de buurt te melden

bij aanbesteding let gemeente ook op duurzaamheid en maatschappelijke participatie

bij natuurbeheer schakelt de gemeente bedrijven in, want de overheid moet geen dingen doen die het bedrijfsleven minstens zo goed kan

ouders krijgen meer ruimte bij het opzetten van kinderopvang

de gemeente kan grote, gefuseerde scholen de-fuseren

in onderwijs, zorg en bij de politie moet de eindverantwoordelijke een vakman zijn

de gemeente steunt coöperaties, op welk gebied dan ook

de gemeente stimuleert sociale innovatie en duurzaamheid, en geeft voorbeeldbedrijven de ruimte zich te profileren

in haar personeelsbeleid geeft de gemeente het voorbeeld voor Rijnlands denken en doen: de gemeente beperkt flexcontracten

en gedwongen verandering van baan en stimuleert het aannemen van ouderen en immigranten.